

представників) відповідають переважно платники податків. Податкові ж агенти самостійно несуть відповідальність за свої дії чи бездіяльність (п.176.2 ст.176 ПК України).

По-друге, «класичні» податкові агенти (особи, на яких покладаються усі функції податкових агентів) пов'язані з платниками не тільки виконанням певних дій в межах оподаткування, вони перебувають з платниками в цивільно-правових, господарських, трудових чи інших правовідносинах, які обумовлюють необхідність сплати платникам податку певного доходу і виконання функції з утримання частини такого доходу в якості податку (вже в рамках податкових відносин). Представники ж платників податків ніяких доходів платникам не сплачують і відповідно не здійснюють утримання частини цього доходу як податку.

Нестеренко А. С.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

РОЛЬ БЮДЖЕТУ ЯК ФІНАНСОВОЇ БАЗИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

Значна кількість вчених, які розглядали фінансову систему, підкреслювали, що центральне місце у фінансовій системі країни належить бюджетній системі, за допомогою якої формуються фонди грошових коштів державних та інших утворень. Усі ланки фінансової системи так чи інакше пов'язані з бюджетною системою. Як справедливо зазначають автори навчального посібника з фінансового права України (Фінансове право України: навч. посіб. (для студ. навч. закл.) / Л. К. Воронова, Н. П. Кучерявенко, Н. Ю. Пришва та ін. – К.: Правова єдність, 2009. – С.143), центральною ланкою фінансової системи держави виступає бюджетна система, що складається з державного та місцевих бюджетів.

Державний бюджет є основним фінансовим планом, у якому відображається економічна діяльність держави. У такому розумінні державний бюджет посідає роль і форми реалізації закріплених за державою функцій. Фактично бюджет, який являє собою баланс доходів і видатків, відображає соціально-економічну, міжнародну, управлінську, оборонну та фінансову політику (Білінський Д. О. Про значення державного бюджету для функціонування фінансової системи // Право та державне управління, № 2(7), 2012. – С.25).

Таким чином, це викликає необхідність дослідження бюджету, як фінансової бази діяльності держави, що обумовлює актуальність теми, особливо стосовно його ролі в забезпеченні діяльності держави та місця у фінансовій системі. І хоч багато наукових досліджень присвячено бо-

джетній сфері, постійна дефіцитність бюджетної системи змушує знову і знову звертатись до цієї теми, яка залишається вельми актуальною.

Значення державного бюджету зумовлено не лише обсягом коштів, які зосереджено в ньому. У безпосередньому взаємозв'язку з бюджетом і під його впливом функціонують усі інші ланки фінансової системи. Наявність бюджету створює можливість для маневрування при розподілі коштів на потреби суспільства з урахуванням їхньої пріоритетності протягом певного проміжку часу (Білінський Д. О. Про значення державного бюджету для функціонування фінансової системи // *Право та державне управління*, № 2(7), 2012. – С.27).

Більшість вчених зазначають, що перше призначення державних фінансів – фінансування механізму реалізації сукупних потреб громадян, по друге – розподіл або перерозподіл значної частини ВВП між фізичними особами. Саме тому вони представляють головну ланку структури фінансової системи (Кузнецова Е. И. Финансы. Денежное обращение. Кредит: учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по направлениям экономики и менеджмента. / Е. И. Кузнецова. – ЮНИТИ – ДАНА, 2012. – С.239).

Слід погодитися з Е. Д. Соколовою (Соколова Э. Д. Правовые основы финансовой системы России (текст)/ Э. Д. Соколова; отв.ред. Е. Ю. Грачева. – М.:Юриспруденция, 2006. – С.105), яка зазначає, що найважливіше призначення державного бюджету – це створення матеріальної основи для реалізації державою своїх функцій: економічної, соціальної, політичної та оборонної.

Економічне оновлення об'єктивно потребує змінення державного бюджету як основного важеля ефективного розвитку господарства країни, що прагне до соціально орієнтованої економіки. Акумуляція в бюджетній системі значних грошових фондів створює можливість для забезпечення рівномірного розвитку економіки та культури на всій території країни.

Соціально-економічна роль бюджету має бути підпорядкована рішенням головної задачі сьогодишнього етапу розвитку Української держави – здійсненню структурної перебудови економіки з перекладом її на ринкові стосунки при забороні і пом'якшені кризових і інфляційних процесів в перехідний період.

Саме в цій ланці фінансової системи зосереджується найбільші доходи та найважливіші з політичної й економічної точки зору загальнодержавні видатки. В державному бюджеті органічно пов'язані основні фінансові інститути – податки, позики, видатки.

Також роль бюджету як фінансової бази діяльності органів влади визначається системою господарювання, прийнятою в країні; завданнями, що вирішуються суспільством; історичними і національними традиціями.

Проведення реформування у бюджетній системі вкрай необхідні молодій державі Україні. Так необхідно зосередитись на наступних пропозиціях:

- питання розподілу повинні вирішуватися на основі принципу оптимізації. Оптимальною визнається така зміна, при якому підвищується рівень добробуту хоч би для одного учасника економічного процесу, але при цьому не допускається зниження рівня добробуту жодного з інших. Витрати для кожного індивіда окремо повинні врівноважуватися придбаннями;

- в даний час стоїть питання про роботу над трилітнім бюджетом. Краще було б мати горизонт фінансового планування від 5 до 7 років, що обумовлене особливостями держави;

- актуальною також є розробка системи фінансового вирівнювання, спрямованої на формування рівноцінного фінансового потенціалу окремих регіонів та населених пунктів. Функція забезпечення надання тих чи інших публічних (соціальних) послуг та відповідні видаткові повноваження мають надаватися лише тим адміністративно-територіальним одиницям, які охоплюють не менше визначеної законодавством кількості населення станом на 1 січня року, що передусє плановому;

- необхідно зробити перехід від системи «управління витратами» до системи «управління результатами», яка має на увазі підвищення ефективності формування та використання бюджетних коштів в інтересах суспільства;

- у процесі поглиблення бюджетних реформ слід значно більше уваги приділяти проблемам забезпечення економічного зростання держави (а саме виробничій сфері).

Сідор М.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

СУБ'ЄКТНИЙ СКЛАД УЧАСНИКІВ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

У відповідності до ч. 3 ст. 19 чинного Бюджетного кодексу України від 8 липня 2010 р. учасниками бюджетного процесу є органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями (правами та обов'язками з управління бюджетними коштами). Під управлінням бюджетними коштами законодавець розуміє сукупність дій учасників бюджетного процесу відповідно до його повноважень, пов'язаних із формуванням та використанням бюджетних коштів, здійсненням контролю за дотриманням бюджетного законодавства, яких спрямовано на досягнення